RĂZBOIUL CU SPECTRU LARG ȘI NEVOIA PLANIFICĂRII STRATEGICE INTEGRATE. CAZURILE SPIDER WEB ȘI BORACAY

Iulian CHIFU[*]

Abstract

Hybrid warfare has evolved lately in a more complex combination of the full spectrum warfare, using multiple orchestrated instruments from several spectrums of the security complex in order to achieve military and security objectives. Defending and deterring combined threats in a full spectrum warfare involve not only national and societal resilience, but an integrated strategic planning tool to comprehend and react timely to such threats.

The abuses of individuals regarding their legitimate rights and liberties are becoming ingredients of choice in such offensive full spectrum warfare planning. The cases of Spider Web and Boracay operations involved both conventional and hybrid instruments – criminality, corruption, cheating sanctions, multiple attacks on security and safety, maritime law breaches and so on, and the case of the coffin graffiti marked "French soldier in Ukraine" in Paris is adding to the complexity of the issue.

Keywords: *full spectrum warfare; integrated strategic planning; resilience; hybrid threats.*

INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

Studiul nostru pornește de la evaluarea operațiunilor și războaielor de secol 21 și a modului în care se dezvoltă acestea. Am ales, astfel, războiul de 44 de zile din Nagorno-Karabakh (2020) și operațiunea specială de o zi, din 2023, care a dus în final și la căderea Stepanakert-ului/Hankendi[1], fără să uităm operațiunea de blocare a coridorului Lachin realizată de „societatea civilă" ecologistă[2]. Apoi am evaluat complexitatea operațiunilor din războiul din Gaza de după operațiunea teroristă din 7 octombrie 2023 a Hamas în sudul Israelului[3], cu numeroase acțiuni la zi. În fine, am abordat agresiunea rusă împotriva Ucrainei, de la operațiunea hibridă clasică a „omuleților verzi" și pseudo-referendumul din Crimeea (2014) până la războiul pe scară largă, de mare intensitate, pe

[*] ***Președintele Centrului pentru Prevenirea Conflictelor și Early Warning, profesor universitar doctor la Universitatea Națională de Apărare „Carol I", profesor asociat la SNSPA București. A fost consilier prezidențial 2011-2014 și consilier de stat al prim-ministrului 2021-2023.***

termen lung al Rusiei în Ucraina[4], declanșat la 24 februarie 2022. Am adăugat un set de operațiuni desfășurate de Moscova în Europa, sub radar, de la sabotaje la război cognitiv-informațional, utilizate în runde repetate de alegeri, și ne-am întrebat ce lipsește? De ce nu am putut preveni aceste agresiuni?

Dacă resursele, cunoașterea și pregătirea personalului pentru prevenirea crizelor sunt prezente, iar reziliența societală este la un nivel înalt, ce componente structurale nu sunt folosite eficient, ce instrumente instituționale sau de expertiză lipsesc sau ce ne mai lipsește la nivelul infrastructurii și cunoașterii pentru a putea preveni atacurile războiului cu spectru larg. Ce piese lipsesc din angrenaj, ce componente ale structurii instituționale nu funcționează eficient sau unde sunt unghiurile moarte/ „punctele oarbe" pe care nu le sesizăm? De aici vine și prima noastră întrebare de cercetare: ***de ce aceste atacuri nu au putut fi prevenite?***

Am utilizat pe larg, în acest cadru de analiză, conceptul de război cu spectru larg - *full spectrum warfare*, pe care l-am studiat și căruia i-am dat o definiție operațională, însemnând utilizarea mai multor mijloace militare și non-militare, integrate, orchestrate și coordonate de către o comandă unică și dirijate spre a atinge un obiectiv politic clar[5]. Nu este un concept nou, dar am arătat fundamentele sale. Astfel, Statele Unite definesc dominația cu spectru larg drept controlul asupra tuturor domeniilor – de la cel naval la spațiul aerian, pentru ocuparea completă și controlul teritoriului, apelor, spațiului exterior, spațiului cibernetic și chiar spațiului psihologic[6], obiectivul final fiind preponderența pe întregul spectru al războiului, în conflicte convenționale sau războaie neregulate/ iregulare[7]. De exemplu, fostul Secretar al Pentagonului, Donald Rumsfeld, a solicitat la începutul mandatului său o strategie pentru a confrunta, în același timp, un întreg spectru de amenințări și nu doar un adversar particular de un anumit tip, planificând victoria pe întregul spectru al unui posibil conflict[8].

Tot în zona multidomeniu plasează și Australia apărarea cu spectru larg – *full spectrum*. Aceasta este destinată să determine protecția împotriva amenințărilor militare care provin din spațiul cibernetic sau spațiul exterior, ca și din spațiul terestru, aerian și maritim[9]. F.Rusă, chiar dacă nu a teoretizat, a aplicat conflictul cu spectru larg (*full spectrum conflict*), înțelegând, însă, prin acest concept patru spectre distincte – militar, informațional, economic și energetic, precum și operațiuni de influență politică[10]. Iar reacția la agresiunile cu spectru larg trebuie să aibă în atenție această definiție și modul în care este aplicată de virtualul agresor.

Cum F.Rusă a înțeles nevoia comenzii unice pentru integrarea elementelor provenind din diverse spectre pentru atacul de această factură[11], așa și R.P. Chineză identifică această nevoie atunci când se referă la abordarea „Celor Trei Războaie"[12]. Potrivit unui raport al Pentagonului, abordarea „celor trei războaie" ale Chinei este o provocare pentru Statele Unite deoarece este „un concept executat de către o structură (Departamentul Politic General) care nu are un corespondent în armata americană"[13]. Fără o asemenea instituționalizare sau un mandat politic, precum și fără măcar o înțelegere filosofică asupra faptului că războiul operează într-o formă coordonată în spațiul militar și civil, coordonarea occidentală pentru un răspuns la războiul cu spectru larg devine complicată[14].

În urma analizării acestor elemente, am ajuns la definiția operațională pe care o utilizăm pentru războiul cu spectru larg: o colecție largă de mijloace militare și non-militare, utilizate de actori statali sau non-statali, în cadrul unei operațiuni planificate integrat și coordonat, cu obiectivul de a dezvolta o acțiune surpriză și a crea un avantaj strategic printr-o serie neașteptată de evenimente (benigne și legale sau maligne și ilegale, deopotrivă), implicând agresiunea și violența[15]. Raționalizarea epistemologică a păstrat în definiție abordarea coordonată și integrată, surpriza, instrumentele multiple din spectrul larg, în realizarea atacului cu spectru larg.

Am folosit în această parte a analizei noastre studiul enciclopedic și epistemologic, studiile empirice, abordarea cognitiv-instituțională și metoda polieuristică, ca și „teoria celor trei războaie" dezvoltată de experții chinezi.

Rezultatul a fost identificarea a trei componente distincte: nuclear – rămas cu precădere la nivel retoric și folosit în atacuri de natură cognitiv-informațională; convențional – la toate nivelurile; hibrid – cu toate componentele militare, instituționale și civile. Analiza noastră empirică a mai descoperit o componentă, cea de-a patra, pe care o adăugăm aici pentru a complini, la acest moment, războiul cu spectru larg: rolul persoanelor individuale care își exercită drepturile legitime și legale, ca și libertățile lor, dar abuzând de acestea prin combinarea lor, cu voie sau fără consimțământul propriu, în planificarea operațiunilor strategice integrate ale războiului cu spectru larg. Cu atât mai dificil este de separat și distins linia fină dintre obișnuințe, recursul legitim la drepturi individuale și elementele de abuz și participarea la agresiune.

Cea de-a doua întrebare de cercetare este ***dacă războiul cu spectru larg a fost o soluție identificată ad-hoc, una planificată sau o improvizație testată, care s-a dovedit relevantă pentru tipul de atac cu spectrul larg desfășurat***. Desigur, un răspuns final complet este greu de decelat, dar aplicarea acestui model la cazurile particulare Boracay și Spider Web ne oferă un set de răspunsuri, alături de alte cazuri desfășurate la nivel european – precum recrutarea prin intermediul Internetului, formule de constrângere și radicalizare împrumutate din panoplia ISIS/ Statul Islamic, sau recrutarea pe bază strict financiară (cazul grafitti-urilor din Franța). Dacă la început primele au fost întâmplări, improvizații sau teste, astăzi operațiunile au fost pe deplin planificate în agresiunile cu spectru larg. Avem și un răspuns parțial în aceste cazuri și privitor la participarea individuală: aceasta este planificată și orchestrată de agresor, indiferent care este mecanismul sau motivația cetățenilor care participă vinovat sau sunt exploatați în orb.

De aici am decelat și cea de-a treia întrebare de cercetare: ***cum putem preveni, anticipa sau combate asemenea atacuri cu spectru larg?*** Iar răspunsul nu este absolut nou, l-am văzut în Raportul Comisiei 11.09 din SUA în urma atacurilor teroriste de la Word Trade Center[16] - atunci când, urmare a incapacității de a integra informația venind de la 99 de agenții independente ale guvernului SUA, a fost creat DHS/ Department of Homeland Security. Astfel, vidul de integrare și coordonare în materie de evaluare și soluții, de analiză, a fost compensat prin crearea instituției responsabile cu aceste elemente.

Și Guvernul german a trecut prin aceleași procese de evaluare și a ajuns la ideea înființării Consiliului Național de Securitate, în subordinea Cancelariei federale[17]. Documentul menționează scopul „de a forma un pod între departamente pentru ca să aducă împreună teme largi și cunoștințe și expertiza provenind de la politicile de securitate interne, externe, economice și digitale. Pe baza cuprinzătoare creată, Guvernul Federal poate lua deciziile necesare în interesul securității”[18]. Cele trei atribuții principale vizează supravegherea comprehensivă (integrată, combinată, de informație și cunoaștere) a situației de securitate, realizarea planificării strategice și abordărilor prospective (*foresight*) și, respectiv, întărirea rezilienței Germaniei.

CAZUL BORACAY

Un caz tipic de planificare a unei agresiuni cu spectru larg îl reprezintă „cazul Boracay”. Este vorba despre un vas reținut de Franța în largul coastelor sale, cu căpitanul arestat și adus în instanță pentru că nu a răspuns solicitărilor poliției legate de infracțiuni la legile navale. Premierul francez, Sebastien Lecornu, a subliniat că vasul face parte din „flota din umbră” utilizată de către Rusia pentru a evita restricțiile de vânzare de petrol și plafonarea prețului prin sancțiunile europene[19]. Nava Boracay, care pretindea că are pavilionul statului Benin, este legată de zborurile de drone deasupra Danemarcei, parte a violărilor spațiului aerian și blocării aeroporturilor europene, supravegherii și filmării bazelor militare și a infrastructurii critice în Danemarca

și Germania, violări și agresiuni pentru care europenii au acuzat Moscova, în timp ce Rusia a negat orice responsabilitate pe motive de lipsă a probei absolute a atribuirii[20].

Potrivit procurorilor francezi, vasul Boracay era „considerat un vas neînregistrat potrivit legilor internaționale" (acesta schimbase mai multe pavilioane, proprietari și armatori în timpul curselor) și ducea o încărcătură mare de petrol din Rusia în India. Căpitanul și membrii echipajului, arestați împreună cu el, erau cetățeni chinezi, cu toții întrând într-o investigație formală și fiind chemați în instanță în februarie anul acesta[21]. Nava se afla în largul coastelor Danemarcei atunci când drone neidentificate au determinat închiderea mai multor aeroporturi, dar și a siturilor militare din Peninsula Jutland[22]. Tancul petrolier este suspectat că a fost platforma de lansare a dronelor, incident care a avut loc chiar înaintea summitului liderilor UE de la Copenhaga[23].

Arestarea și urcarea la bordul tancului petrolier a marinei franceze în largul portului Saint Nazare, la 25 septembrie 2025, creează un precedent.[24] Navei i s-a atribuit responsabilitatea participării la operațiunile hibride ruse[25, 26]. Evaluările au arătat că măcar o parte a dronelor a fost lansată de pe navă[27], iar incursiunile dronelor au fost identificate în spațiile danez și norvegian. Anterior, Germania a reclamat, alături de alte state, astfel de incidente[28, 29]. Asemenea incidente ciudate, implicând nave ale flotei din umbră, conduse de căpitani de naționalitate chineză, au fost înregistrate în Marea Baltică, fiind vorba despre acțiuni de sabotaj a cablurilor de comunicații digitale și a unor conducte care au fost tăiate prin procedeul lăsării ancorei la fund și a navigării prin agățarea, târârea și ruperea infrastructurii critice plasate pe fundul mării[30].

Analiza acestui caz arată foarte clar premeditarea și planificarea unor acțiuni aferente unui spectru larg, nu numai de natură hibridă, care implică cartografierea fundului Mării Baltice pentru pregătirea operațiunilor de sabotaj ulterioare, nave civile neînregistrate legal, dotate cu senzori militari și personal militar îmbrăcat civil care efectuează acțiuni de *intelligence*, ascultarea comunicațiilor militare, culegere de informații despre liniile de furnizare a capabilităților și muniției, evaluarea gradului de pregătire a unor state prin testarea reacțiilor, campanii de zboruri neautorizate cu drone, toate fiind greu de contracarat și de atribuit[31, 32]. Planificarea integrată a agresiunilor este evidentă, așa cum lipsa de reacție este determinată de combinarea diferitelor elemente pentru care statele au instituții diverse de răspuns, care nu sunt coordonate și integrate.

OPERAȚIUNEA SPYDER WEB

Este binecunoscută operațiunea specială a serviciilor de *intelligence* ucrainene prin care a fost distrusă o treime din flota strategică aeriană rusă amplasată adânc în teritoriul rus. După o planificare de 18 luni, au fost atacate patru aerodromuri, cu 117 drone transportate în camioane, în lăzi de lemn, cu documente ce indicau transportul de mobilă, fiind distruse sau avariate grav 40 de avioane de diferite tipuri (A-50, Tu-95 și TU-22M[33]), reprezentând 34% din flota aeriană care asigură lansarea rachetelor nucleare strategice ruse. Unele dintre bazele vizate, Olenya (Murmansk), Diaghilevo (Ryazan), Belaya (Irkutsk) și Ivanovo (Oblastul Ivanovo), se află la peste 4000 km de frontiera Ucrainei.

Operațiunea a utilizat elemente ale războiului cu spectru larg, conținând componente de contrabandă, corupție, atac informațional hibrid și convențional, distrugerea dronelor, dar și exercitarea liberă a unor drepturi individuale ale șoferilor de camion – dreptul la muncă – și al companiilor de transport, legate de drepturile lor comerciale și economice[34]. Toate persoanele implicate au părăsit teritoriul Rusiei fără a fi interceptate[35]. Operațiunea a fost planificată integrat și realizată de SBU, serviciul special de informații interne al Ucrainei, împreună cu colaboratori militari[36]. Ofițerii de *intelligence* care au identificat și pregătit zonele de lansare au fost și ei exfiltrați înainte ca atacul să înceapă.[37]

În cadrul operațiunii Spider Web a fost utilizată o combinație de control uman al dronelor și elemente de autonomie cu funcționalitate asistată de Inteligența Artificială, în faza finală a zborului și lovirii. Dronele de tip FPV utilizate au fost controlate prin intermediul rețelelor de telecomunicații/ telefonie mobile ruse 4G și LTE și au beneficiat de transmisiune video în timp real către comanda și controlul din Ucraina și input-uri de comandă venite de la distanță mare, din afara teritoriului Rusiei. Nu a fost nevoie de operatori sau persoane care să asigure comanda la sol din apropiere. Operațiunea a fost una cu cost redus, cu funcția de operare extrasă din surse deschise și disponibilă comercial, costul dronelor fiind între 600 și 1000 de dolari. Atacul a beneficiat de lipsa totală de apărare sau contra măsuri anti-UAV din partea Rusiei la acele aeroporturi, considerate sigure, o infrastructură strategică de mare valoare, cu un grad de vulnerabilitate extrem de mare[38] [39], într-un teritoriu considerat de neatins de capabilitățile ucrainene[40]. Atacul a constituit un punct de cotitură psihologic care a marcat maturitatea doctrinară a Kievului pe linia țintirii susținute de *intelligence*, a agilității tehnologice și structurii de comandă flexibile, care a compensat inferioritatea numerică[41].

Lovitura poate să fi influențat postura nucleară a Rusiei, fiind considerată un Pearl Harbor al Moscovei chiar de către media oficială rusă. Impactul pe dimensiunea cognitiv-informațională care a urmat a fost devastator pentru Rusia și a generat reasigurări, încredere și unitate la nivelul publicului ucrainean. Creativitatea, inovația și încrederea, la care adăugăm cutezanța, au rescris regulile războiului prin operațiunea cu spectru larg de un asemenea impact.[42] După atac, șiruri lungi de camioane controlate de poliție au apărut în filmări video în întreaga Rusie, dar e imposibil de verificat fiecare transport sau container privind prezența dronelor[43]. În noile condiții de război nu totul poate fi protejat, iar prioritizarea creează probleme majore. Investiția trebuie făcută în *intelligence* și descurajare, mai degrabă, până la un atac ostil care nu mai poate fi oprit[44]. De aceea, vorbim despre necesitatea unei planificări integrate a apărării, care să țină cont de toți senzorii și semnalele care vin pe diferitele spectre ale activității militare și civile și care pot oferi elementele necesare prevenirii atacurilor.

UTILIZAREA DREPTURILOR INDIVIDUALE ALE OMULUI – ABUZ DE DREPT AL CETĂȚENILOR MOTIVAȚI SAU „EXPLOATARE ÎN ORB"

Cetățenii sunt liberi să-și utilizeze și exercite drepturile fundamentale în orice stat care le respectă. Atunci când ei sunt angajați direct – cu mijlocire financiară sau din diverse motivații – pentru a abuza de aceste drepturi, iar activitatea lor, consimțită sau nu, se combină cu alte elemente ale războiului cu spectru larg și determină o agresiune împotriva unui inamic, rezultatul antrenează răspunderea celui în cauză. Am folosit aici drept caz școală și exemplu relevant cazul grafitti-urilor, cu un coșciug pe care scria „Soldat francez în Ucraina", apărute pe clădiri din Paris, la 18 iunie 2024. Trei cetățeni ai R.Moldova au fost arestați apoi la Paris, fiind identificați ca autori ai acelor grafitti. Poliția franceză a subliniat că, în spatele celor trei, este prezumată interferența unui terț actor străin (Rusia), în timp ce ministrul Afacerilor Externe de la Chișinău, Mihai Popșoi, a condamnat pe Twitter autorii și a notat că incidentul este „parte a tacticilor hibride care sunt menite să afecteze imaginea internațională a statului". R.Moldova a anunțat colaborarea cu partea franceză pentru a identifica toți responsabilii și a-i aduce în fața legii[45].

La 1 iunie 2024, cinci sicrie au fost plasate în imediata apropiere a Turnului Eiffel. Trei suspecți au fost luați în custodie în legătură cu incidentul: un adolescent ucrainean, un cetățean german și unul bulgar. Un presupus grup artistic „Mirya" – Pace a anunțat, apoi, că era autorul protestului care se dorea un apel la pace. În același șir de acțiuni, cetățeni bulgari au fost suspectați că au pictat mâini roșii pe memorialul Shoah, act de vandalism la adresa memorialului Holocaustului din Paris, la 14 mai 2024[46].

Doi dintre cetățenii R.Moldova arestați au fost acuzați, la 22 iunie 2024, de către procurorii

francezi, de distrugere de proprietate și participare la acțiuni destinate „a demoraliza armata și a afecta apărarea națională pe timp de pace”[47]. Cei trei cetățeni au fost plătiți cu câte 100 de dolari pentru a picta grafitti-ul. Tot coșciuge, de data aceasta în formă de avioane Mirage franceze, au fost descoperite în trei districte franceze, cu mesajul „Mirage pentru Ucraina”. Același mesaj a fost găsit și pe clădirea Agenției France-Presse. Mesajele făceau referire la anunțul din iunie 2024 al președintelui francez, Emmanuel Macron, de trimitere a avioanelor de luptă Mirage-2000 în Ucraina și antrenarea piloților ucraineni pentru a le pilota.

În final, patru indivizi, dintre care trei cetățeni ai R.Moldova, suspecți de acțiunile petrecute între 18 și 20 iunie 2024, urmau să fie aduși în fața instanței la 23 februarie 2026. Doi au lucrat la imprimarea grafitti-urilor, unul stătea de pază, iar al patrulea este cel care a plătit și a dat indicațiile pentru grafitti, fiind un susținător al oligarhului pro-rus din R.Moldova, Ilan Shor, refugiat la Moscova[48].

CONCLUZII

Am prezentat, în acest articol, un număr de modalități de planificare și executare a operațiunilor agresive la adresa unui stat țintă, care includ exercitarea prin abuz a drepturilor individuale (dreptul la liberă exprimare, dreptul la protest etc.), combinată cu celelalte instrumente de natură hibridă (criminalitate organizată, sabotaj, spălare de bani, subversiune, spionaj, atac convențional cu drone), fapt care determină o agresiune pe formatul cu spectru larg la adresa unui stat.

La prima întrebare de cercetare răspunsul este că cel agresat nu a avut capacitatea de a preveni atacul pentru că instrumentarul pentru fiecare element al spectrului este separat și nu există o formulă integrată a unei asemenea planificări a apărării. Când la suma de instrumente se adaugă și recrutarea (aleatoare) de persoane civile, convinse sau plătite să execute acțiuni ce par benigne sau de protest (ca efect al exercitării propriilor drepturi), capacitatea de prevenție este și mai dificilă.

În privința celei de-a doua întrebări de cercetare, răspunsul este parțial și se referă la faptul că, dacă la origine operațiunile cu spectru larg au apărut din întâmplare sau prin improvizații ad-hoc, urmare a nevoii de a compensa lipsuri în planificare și acțiune, cu certitudine în cazurile prezentate avem de-a face cu operațiuni planificate integrat din start. De unde răspunsul la cea de a treia întrebare de cercetare, care presupune că soluția de contracarare și prevenire a unui asemenea atac este o planificare integrată a apărării, care să cuprindă instrumentar militar și civil din toate spectrele.

Limitele cercetării sunt date de faptul că nu am ajuns la abordarea și detalierea componentei cognitiv-instituționale, respectiv o analiză care să determine unde și cine ar trebui să realizeze această planificare integrată și la ce nivel ar trebui aceasta plasată. Astfel, în mod tradițional, componenta militară vizează crizele de natură militară, iar Ministerul de Interne și Departamentul său de Urgențe Civile se ocupă de celelalte elemente relevante ale spectrului, fără a evita să includem aici numeroase alte instituții cu propriile lor atribuții. O variantă de planificare integrată ar trebui plasată la un nivel superior, fie la nivelul Guvernului, dacă responsabilitățile de securitate și apărare revin Executivului, în monarhii constituționale și republicile parlamentare, sau la nivelul Președintelui, în republicile prezidențiale. Soluțiile de tip Consiliul Național de Securitate în subordinea Președintelui, cazul SUA, sau al Cancelariei, cazul german, ar trebui identificate ca formule ce se pot extinde și împrumuta, desigur și în funcție de analiza constituțională aferentă.

BIBLIOGRAFIE

1. ABDYRAEVA Cholpon, *The Use of Cyberspace in the Context of Hybrid Warfare. Means, Challenges and Trends,* Austrian Institute for International Affairs, Working Paper, nr. 107, Iunie 2020, 36 p.; https://www.oiip.ac.at/cms/media/working-paper-107-cyberspace-in-the-context-of-hybrid-warfare.pdf.
2. BAGO Katja, *Ukraine's Operation Spider's Web is a game-changer for modern drone warfare. NATO should pay attention*, 17 July 2025; https://www.chathamhouse.org/2025/06/ukraines-operation-spiders-web-game changer-modern-drone-warfare-nato-should-pay-attention.
3. BALMFORTH Tom, Hunder Max, "To attack Russian air bases, Ukrainian spies hid drones in wooden sheds", *Reuters*, June 1, 2025; https://shorturl.at/JXeHE.
4. BONDAR Kateryna, *How Ukraine's Operation "Spider's Web" Redefines Asymmetric Warfare*, CSIS, 2 June 2025; https://www.csis.org/analysis/how-ukraines-spider-web-operation-redefines-asymmetric-warfare.
5. CAULCUTT Clea, "French military arrests 2 crew on suspected Russian shadow fleet vessel", *Politico*, 2 October 2025, https://www.politico.eu/article/french-military-arrests-crew-russian-shadow-fleet-vessel-boracay/.
6. CHIARELLI W. Peter, Patrick R. Michaelis, "Winning the Peace. The Requirement for Full-Spectrum Operations", *Military Review*, vol. LXXXV, nr. 4, 2025, Army University Press; https://www.armyupress.army.mil/Journals/Military-Review/ English-Edition-Archives/COIN-Reader-1/Chiarelli-JA-2005/.
7. CHIFU Iulian, Drăgan Iulian Mihaela, "Polarization and radicalization as identity dynamics in a fluid environment. The case of the explosion at Al Ahli Hospital in Gaza", *Security Science Journal*, vol. 5, nr. 1, 2024, pp. 7-21.
8. CHIFU Iulian, Grigore Cosmin, "Full-spectrum warfare. From broadening the instruments to thinking the unthinkable", *Romanian Military Thinking*, nr. 2, 2025, pp. 10-35.
9. CHIFU Iulian, "Lege, etică și legitimitate vizând proporționalitatea în război. Cazul Gaza", *Infosfera*, vol. XVI, nr. 1, 2024, pp. 5-19.
10. CHIFU Iulian, „Relativizarea etică a dreptului de a ucide legal ca răzbunare, sancționare a trădării și represiune. Cazul Ismail Hanyieh", *Infosfera*, vol. XVI, nr. 4, 2024, pp. 11-21.
11. CHIFU Iulian, "Resilience, societal security and the intangible aspects of war. Ukraine's lessons learned", *Romanian Military Thinking*, nr. 1, 2024, pp. 14-25.
12. CONSTANT Méheut, Ivan Nechepurenko, Nataliya Vasilyeva, "Ukraine and Russia Met for 2nd Round of Talks as Attacks Escalate", *The New York Times*, June 2, 2025; https://shorturl.at/YiQT6.
13. CULVERWELL Dominic, "Moldovan citizens detained over graffiti warning against sending French soldiers to Ukraine", *kyivindependent*, 10 June 2024; https://kyivindependent.com/moldovan-citizens-detained-over-graffiti-depicting-dead-french-soldiers-in-ukraine/.
14. DUPONT Alan, *Full spectrum defence: Re-thinking the fundamentals of Australian defence strategy,* Lowy Institute, March 2015, 16 p.; http://www.jstor.com/stable/resrep10131.
15. GOZZI Laura, BBC Verify, "How Ukraine carried out daring 'Spider Web' attack on Russian bombers", *BBC*, 2 June 2025; https://www.bbc.com/news/articles/cq69qnvj6nlo.
16. HALPER Stefan (ed.), "China: The Three Warfares", Report for the Director of Office of Net Assessment, Office of the Secretary of Defense, DoD, May 2013, 565 p.
17. JONSSON Oscar, Robert Seely, "Russian Full-Spectrum Conflict: An Appraisal After Ukraine", *The Journal of Slavic Military Studies*, vol. 28, nr. 1, 2015, pp. 1-22.
18. KULLAB Samya, "A surprise drone attack on airfields across Russia encapsulates Ukraine's wartime strategy", *Associated Press*, 2 June 2025; https://apnews.com/article/what-to-know-ukraine-drone-attack-russia-bombers-

2d01b23341e2289882760b9f121431d4,

19. LISOVA Anastasia, *Three Moldovans to be tried in France for graffiti with coffins of "French soldiers in Ukraine"*, Liga.net, 9 octombrie 2025; https://news.liga.net/en/politics/news/three-moldovans-to-be-tried-in-france-for-graffiti-with-coffins-of-french-soldiers-in-ukraine.
20. MAGAKYIAN Simon, "How Azerbaijan Weaponized Environmentalism to Justify Ethnic Cleansing", *Time*, 22 february 2023; https://time.com/6257467/armenia-azerbaijan-nagorno-karabakh-lachin-environment-icj/
21. REICHBORN-KJENNERUD Erik, Cullen Patrick, *What is Hybrid Warfare?*, Norwegian Institute for International Affairs (NUPI), Policy Brief, nr. 1, 2016, 4 p.; http://www.jstor.com/stable/resrep07978.
22. RUMSFELD H. Donald, *Guidance and Terms of Reference for the 2001 Quadrennial Defense Review,* Department of Defense, 2001, June 22, 22 p.; https://www.comw.org/qdr/qdrguidance.pdf.
23. RYAN Maria, "'Full spectrum dominance': Donald Rumsfeld, the Department of Defense, and US irregular warfare strategy, 2001–2008", *Small Wars & Insurgencies*, vol. 25, nr. 1, 2014, pp. 41-68.
24. SCHOFIELD Hugh, Kupemba Danai Nesta, "French troops board oil tanker linked to Russian 'shadow fleet'", *BBC*, 1 October 2025; https://www.bbc.com/news/articles/cx2j1gynjddo.
25. SEIBT Sebastian, "Drones, sabotage, surveillance Moscow's hybrid warfare takes to the high seas", *France 24*, 03.10.2025; https://www.france24.com/en/europe/20251003-drones-sabotage-surveillance-moscow-s-hybrid-warfare-takes-to-the-high-seas.
26. SHAW G. Ian, *Predator Empire. Drone warfare and full spectrum dominance.* University of Minnesota Press, 2016.
27. SIMONS Greg, Chifu Iulian, "Realist and Constructivist Interpretations and Representations of the Second Nagorno-Karabakh War: As an Event and as a Process", *Journalism and Media*, vol. 6, nr. 1, 2025.
28. VAKULINA Sasha, "'Operation Spiderweb': How Ukraine destroyed over a third of Russian bombers," *Euronews*, June 1, 2025; https://shorturl.at/6nGz2.
29. *** Trends Research & Advisory, Strategic Studies Department, *Significance and Implications of Ukraine's Operation Spiderweb*, 3 June 2025; https://trendsresearch.org/insight/significance-and-implications-of-ukraines-operation-spiderweb/.
30. *** UNHR, *UN experts urge Azerbaijan to lift Lachin corridor blockade and end humanitarian crisis in Nagorno-Karabakh*, 7 August 2023; https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/08/un-experts-urge-azerbaijan-lift-lachin-corridor-blockade-and-end.
31. *** Financial Times, *France detains captain of oil tanker after Denmark drone incursions*, 2 October 2025; https://www.ft.com/content/575db002-5cb0-42cf-b116-8688558cc81f.
32. *** German Federal Chancellery, *Germany gets a National Security Council*, 27 august 2025; https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/cabinet-security-council-2381754.
33. *** "Russian Offensive Campaign Assessment", Institute for the Study of War, June 2, 2025; https://shorturl.at/MbeB6.
34. *** Joint Chiefs of Staff, *National Military Strategy*, U.S. Department of Defense, martie 2004.
35. *** Le Monde, *France: Two Moldovans charged over coffin graffiti in Paris*, Le Monde, 22 iunie 2024; https://www.lemonde.fr/en/france/article/2024/06/22/france-two-moldovans-charged-over-coffin-graffiti-in-paris_6675480_7.html.
36. *** National Commission on Terrorist Attacks upon the United States, *9/11 Commission Report*, 2002, https://govinfo.library.unt.edu/911/report/911Report.pdf.
37. *** RFI, *Russian 'shadow fleet' ship detained by French navy resumes voyage*, RFI, 3 October 2025, https://www.rfi.fr/en/international/20251003-russian-shadow-fleet-ship-detained-by-french-navy-resumes-voyage-boracay.

[1] Greg Simons, Iulian Chifu, "Realist and Constructivist Interpretations and Representations of the Second Nagorno-Karabakh War: As an Event and as a Process", *Journalism and Media*, vol. 6, nr. 1, 2025.

[2] Simon Magakyian, "How Azerbaijan Weaponized Environmentalism to Justify Ethnic Cleansing", *Time*, 22 february 2023, https://time.com/6257467/armenia-azerbaijan-nagorno-karabakh-lachin-environment-icj/; UNHR, "UN experts urge Azerbaijan to lift Lachin corridor blockade and end humanitarian crisis in Nagorno-Karabakh", *UNHR*, 7 August 2023, https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/08/un-experts-urge-azerbaijan-lift-lachin-corridor-blockade-and-end.

[3] Iulian Chifu, "Lege, etică și legitimitate vizând proporționalitatea în război. Cazul Gaza", *Infosfera*, vol. XVI, nr. 1, 2024, pp. 5-19; Iulian Chifu Iulian, Mihaela Drăgan, "Polarization and radicalization as identity dynamics in a fluid environment. The case of the explosion at Al Ahli Hospital in Gaza", *Security Science Journal*, vol. 5, nr. 1, 2024, pp. 7-21; Iulian Chifu, „Relativizarea etică a dreptului de a ucide legal ca răzbunare, sancționare a trădării și represiune. Cazul Ismail Hanyieh", *Infosfera*, vol. XVI, nr. 4, 2024, pp. 11-21.

[4] Iulian Chifu, "Resilience, societal security and the intangible aspects of war. Ukraine's lessons learned", *Romanian Military Thinking*, nr. 1, 2024, pp. 14-25.

[5] Iulian Chifu, Cosmin Grigore, "Full-spectrum warfare. From broadening the instruments to thinking the unthinkable", *Romanian Military Thinking*, nr. 2, 2025, pp. 10-35; Cholpon Abdyraeva, *The Use of Cyberspace in the Context of Hybrid Warfare. Means, Challenges and Trends,* Austrian Institute for International Affairs, Working Paper, nr. 107, Iunie 2020, 36 p., https://www.oiip.ac.at/cms/media/working-paper-107-cyberspace-in-the-context-of-hybrid-warfare.pdf; Alan Dupont, *Full spectrum defence: Re-thinking the fundamentals of Australian defence strategy,* Lowy Institute, March 2015, 16 p., http://www.jstor.com/stable/resrep10131; Oscar Jonsson, Robert Seely, "Russian Full-Spectrum Conflict: An Appraisal After Ukraine", *The Journal of Slavic Military Studies*, vol. 28, nr. 1, 2015, pp. 1-22.

[6] Ian G. R. Shaw, *Predator Empire. Drone Warfare and Full Spectrum Dominance,* University of Minnesota Press, 2016.

[7] *** Joint Chiefs of Staff, *National Military Strategy*, martie 2004; Peter W. Chiarelli, Patrick R. Michaelis, "Winning the Peace. The Requirement for Full-Spectrum Operations", *Military Review*, vol. LXXXV, nr. 4, 2025, Army University Press, pp. 13-26, https://www.armyupress.army.mil/Journals/Military-Review/English-Edition-Archives/COIN-Reader-1/Chiarelli-JA-2005/; Maria Ryan, "'Full spectrum dominance': Donald Rumsfeld, the Department of Defense, and US irregular warfare strategy, 2001–2008", *Small Wars & Insurgencies*, vol. 25, nr. 1, 2014, pp. 41-68.

[8] Donald H. Rumsfeld, *Guidance and Terms of Reference for the 2001 Quadrennial Defense Review,* Department of Defense, 2001, June 22, 22 p., https://www.comw.org/qdr/qdrguidance.pdf.

[9] Alan Dupont, *Op.cit*.

[10] Oscar Jonsson, Robert Seely, *Op.cit.*

[11] *Ibidem*.

[12] Erik Reichborn-Kjennerud, Patrick Cullen, *What is Hybrid Warfare?*, Norwegian Institute for International Affairs (NUPI), Policy Brief, nr. 1, 2016, 4 p., http://www.jstor.com/stable/resrep07978.

[13] Stefan Halper (ed.), "China: The Three Warfares", Report for the Director of Office of Net Assessment, Office of the Secretary of Defense, DoD, May 2013, 565 p.

[14] Erik Reichborn-Kjennerud, Patrick Cullen, *Op.cit.*

[15] Iulian Chifu, Cosmin Grigore, *Op.cit.*

[16] National Commission on Terrorist Attacks upon the United States, *9/11 Commission Report*, 2002, https://govinfo.library.unt.edu/911/report/911Report.pdf.

[17] German Federal Chancellery, *Germany gets a National Security Council*, 27 august 2025, https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/cabinet-security-council-2381754.

[18] *Idem*.

[19] Financial Times, *France detains captain of oil tanker after Denmark drone incursions*, 2 October 2025, https://www.ft.com/content/575db002-5cb0-42cf-b116-8688558cc81f.

[20] Radio France International, *Russian 'shadow fleet' ship detained by French navy resumes voyage*, RFI, 3 October 2025, https://www.rfi.fr/en/international/20251003-russian-shadow-fleet-ship-detained-by-french-navy-resumes-voyage-boracay.

[21] Financial Times, *Op.cit.*

[22] Hugh Schofield, Danai Nesta Kupemba, "French troops board oil tanker linked to Russian 'shadow fleet'", *BBC*, 1 October 2025, https://www.bbc.com/news/articles/cx2j1gynjddo.

[23] Clea Caulcutt, "French military arrests 2 crew on suspected Russian shadow fleet vessel", *Politico*, 2 October 2025, https://www.politico.eu/article/french-military-arrests-crew-russian-shadow-fleet-vessel-boracay/

[24] Sebastian Seibt, "Drones, sabotage, surveillance: Moscow's hybrid warfare takes to the high seas", *France 24*, 3.10.2025, https://www.france24.com/en/europe/20251003-drones-sabotage-surveillance-moscow-s-hybrid-warfare-takes-to-the-high-seas.

[25] *Idem.*

[26] Financial Times, *Op.cit.*

[27] *Idem.*
[28] Sebastian Seibt, *Op.cit.*
[29] Financial Times, *Op.cit.*
[30] *Ibidem.*
[31] Sebastian Seibt, *Op.cit.*
[32] *Ibidem*.
[33] Samya Kullab, "A surprise drone attack on airfields across Russia encapsulates Ukraine's wartime strategy", *Associated Press*, 2 June 2025, https://apnews.com/article/what-to-know-ukraine-drone-attack-russia-bombers-2d01b23341e2289882760b9f121431d4,
[34] Laura Gozzi & BBC Verify, "How Ukraine carried out daring 'Spider Web' attack on Russian bombers", *BBC*, 2 June 2025, https://www.bbc.com/news/articles/cq69qnvj6nlo.
[35] Kateryna Bondar, *How Ukraine's Operation "Spider's Web" Redefines Asymmetric Warfare*, CSIS, 2 June 2025, https://www.csis.org/analysis/how-ukraines-spider-web-operation-redefines-asymmetric-warfare.
[36] Tom Balmforth, Max Hunder, "To attack Russian air bases, Ukrainian spies hid drones in wooden sheds", *Reuters*, June 1, 2025, https://shorturl.at/JXeHE.
[37] Trends Research & Advisory, Strategic Studies Department, *Significance and Implications of Ukraine's Operation Spiderweb*, 3 June 2025; https://trendsresearch.org/insight/significance-and-implications-of-ukraines-operation-spiderweb/.
[38] Kateryna Bondar, *Op. cit.*
[39] "Russian Offensive Campaign Assessment," Institute for the Study of War, June 2, 2025, https://shorturl.at/MbeB6.
[40] Constant Méheut, Ivan Nechepurenko, Nataliya Vasilyeva, "Ukraine and Russia Met for 2nd Round of Talks as Attacks Escalate", *The New York Times*, June 2, 2025, https://shorturl.at/YiQT6.
[41] Trends Research & Advisory, Strategic Studies Department, *Op. cit.*
[42] Sasha Vakulina, "'Operation Spiderweb': How Ukraine destroyed over a third of Russian bombers", *Euronews*, June 1, 2025, https://shorturl.at/6nGz2.
[43] Katja Bago, *Ukraine's Operation Spider's Web is a game-changer for modern drone warfare. NATO should pay attention*, 17 July 2025; https://www.chathamhouse.org/2025/06/ukraines-operation-spiders-web-game-changer-modern-drone-warfare-nato-should-pay-attention.
[44] *Ibidem*.
[45] Dominic Culverwell, "Moldovan citizens detained over graffiti warning against sending French soldiers to Ukraine", *kyivindependent*, 10 June 2024; https://kyivindependent.com/moldovan-citizens-detained-over-graffiti-depicting-dead-french-soldiers-in-ukraine/.
[46] *Idem*.
[47] ***, "France: Two Moldovans charged over coffin graffiti in Paris", *Le Monde*, 22 iunie 2024; https://www.lemonde.fr/en/france/article/2024/06/22/france-two-moldovans-charged-over-coffin-graffiti-in-paris_6675480_7.html.
[48] Anastasia Lisova, *Three Moldovans to be tried in France for graffiti with coffins of "French soldiers in Ukraine"*, Liga.net, 9 octombrie 2025; https://news.liga.net/en/politics/news/three-moldovans-to-be-tried-in-france-for-graffiti-with-coffins-of-french-soldiers-in-ukraine.